

МОКТА Е ВО НАРОДОТ

ЧЕТВРТОК 12 СЕПТЕМВРИ 2002

ИНТЕРВЈУ: Соња Локар борец за политички права на жените во регионот
Родовите односи - цивилизациско, а не политичко прашање

Кампања на СОЖМ:
Гласај и набљудувај!

Граѓани за граѓаните
Манипулаторите се непријатели на својот народ

Како да се избегне „семејното гласање“
Жените треба да се едуцираат и мотивираат да гласаат сами

Изборната кампања видена низ „родово сензибилизирани очила“
Назад кон патријархализмот или...

Неуспешно ТВ соочување со невладиниот сектор:
Доцна е да глумите новинарство

НЕ БИДИ МАЈМУН
MOS U BE MAJ MUN
MAY MUN OLMA
MA OF MAJMUNI
NU TI FA MAJ MUN
NE BUDI MAJ MUN

ИЗБОРИ 2002

ИСТРАЖУВАЊЕ

Државата ем прекршува ем заштитува права!

МОСТ

Апелира за фер и демократски избори

Интервју

Соња Локар, поранешна парламентарка, сегашен борец за политички права на жените во регионот

Родовите односи - цивилизациско, а не политичко прашање

КАТЕРИНА БОГОВЕВА

Госпоѓата Соња Локар минатата недела беше во Скопје и учествуваше на собирите организирани од страна на Сојузот на организации на жени на Република Македонија, посветени на актуелните избори и учеството на жените во него. Позната како поранешна парламентарка од Словенија, но и една од ретките жени кои во поранешна Југославија јавно говореа и се залагаа за активно учество на жените во политички партии и во власта, таа и денес стои на таа линија. Практично стекнатото сознание, дека партиите мора да го менуваат својот однос кон жените доколку сакаат да држат чекор со цивилизациските текови, го развива и денес. Од 1998 година е дел од тимот којшто работи на создавање на регионална мрежа, чија цел е "подигање на свеста за потребата од присуството на жените во политиката", во која од една страна се поврзани жените од социјалдемократските, либералните и сличните партии, а од друга, жените од невладините организации и медиумите. Мрежата е формирана во време на создавање на Пактот за стабилност.

Дојдовте да проследите одредени активности на женските организации, за да го видите развојот на настаните на лице место. Колку ви се познати случувањата во Македонија?

Македонија е многу интересна земја од многу причини. Кога практично во сите земји на поранешниот социјалистички простор, почна процесот на демократизација, првата работа којашто десните влади ја става на дневен ред беше укинувањето на абортусот.

Тоа се случи секаде освен во Романија, каде всушност абортусот беше забранет, па дојде до обратен процес, но во другите земји, каде тоа право постоеше, се правеа обиди абортусот да се укине. Единствено тоа не се случи кај вас, и јас долго се прашував зошто е тоа така. Но и во разните избори и учеството на жените во него. Позната како поранешна парламентарка од Словенија, но и една од ретките жени кои во поранешна Југославија јавно говореа и се залагаа за активно учество на жените во политички партии и во власта, таа и денес стои на таа линија. Практично стекнатото сознание, дека партиите мора да го менуваат својот однос кон жените доколку сакаат да држат чекор со цивилизациските текови, го развива и денес. Од 1998 година е дел од тимот којшто работи на создавање на регионална мрежа, чија цел е "подигање на свеста за потребата од присуството на жените во политиката", во која од една страна се поврзани жените од социјалдемократските, либералните и сличните партии, а од друга, жените од невладините организации и медиумите. Мрежата е формирана во време на создавање на Пактот за стабилност.

Дојдовте да проследите одредени активности на женските организации, за да го видите развојот на настаните на лице место. Колку ви се познати случувањата во Македонија?

Македонија е многу интересна земја од многу причини. Кога практично во сите земји на поранешниот социјалистички простор, почна процесот на демократизација, првата работа којашто десните влади ја става на дневен ред беше укинувањето на абортусот.

соа своите проекти собрани во една книга, со изготвен стратешки план. Тогаш не лобираа само преку Пактот на земји, каде тоа право постоеше, се правеа обиди абортусот да се укине. Единствено тоа не се случи кај вас, и јас долго се прашував зошто е тоа така. Но и во разните избори и учеството на жените во него. Позната како поранешна парламентарка од Словенија, но и една од ретките жени кои во поранешна Југославија јавно говореа и се залагаа за активно учество на жените во политички партии и во власта, таа и денес стои на таа линија. Практично стекнатото сознание, дека партиите мора да го менуваат својот однос кон жените доколку сакаат да држат чекор со цивилизациските текови, го развива и денес. Од 1998 година е дел од тимот којшто работи на создавање на регионална мрежа, чија цел е "подигање на свеста за потребата од присуството на жените во политиката", во која од една страна се поврзани жените од социјалдемократските, либералните и сличните партии, а од друга, жените од невладините организации и медиумите. Мрежата е формирана во време на создавање на Пактот за стабилност.

Како гледате на присуството на жените од различен етнички состав во политичките

инстанции во регионот?

Ова прашање е многу присутно кај вас. Во Словенија на пример, тоа прашање воопшто не се поставува, освен се разбира за Унгарците кои ги има малку, за Италијаните кои ги има уште помалку и за Ромите, кои не се формирани сеуште како за свесно малцинство и кои до сега не успеаа ни да се изборат до крај за своите права. Тоа е процес кој тргна да се развива. Во Словенија скоро 92 проценти од населението е словенечко, значи кај нас, сите политички поделби не течат по национални критериуми, туку пред сè по политичките програми и цели, каде постојат големи разлики. За мене најголем е проблемот кога жените се разделуваат по било кој политички или национален критериум. Како луѓето да се убедат дека односот меѓу половите е цивилизациско прашање а не е прашање на било која партија или било која нација. Тоа е прашање е на сите партии и сите нации, и ако жените по тоа прашање останат цврсто поврзани и изградат свој став тогаш ќе бидат успешни. Постојат многу препреки кои се исправаат пред нас и го водат процесот во друга насока, препреки од типот дека пред сè се важни други работи како што се: нацијата, партијата, семејството и др. Јас не мислам дека во Македонија сите малцински групи се еднакво

Во Македонија има навистина живо женско движење

застапени во политичкиот живот, но овде сите тие заедно работат на иста идеја и се свесни дека нивниот проблем е заеднички. Но уште една работа е позитивна, а тоа е фактот дека малку по малку, партиите почна да се натпреваруваат која ќе биде поприврзана до женските организации.

Како гледате на вградувањето на законска обврска за учество на 30 отсто жени на партиските листи?

За мене е импресивно што фамозниот 37 член од Законот за избор на пратеници, во делот за учеството на жените во власта, го покренува Албанец, Министерот за труд и социјална политика, што говори дека тој сфатил дека станува збор за светски тренд и дека не може да му помогне на својот народ ако тоа и го заборава. Интересно е што жените многу се зајакнаа и почнаа да стануваат политички субјект на кој партиите мора да им обрнат внимание. Кој како гледа на нив се гледа и од тоа каде се ставени на изборните листи. Тие кои жените ги става на дното, се несериозни, знаат дека процесот се движи, но сметаат дека може да се причека до следните фази, кога ќе се занимаваат и со тоа. Оние пак другите, сериозните кои го сфатија процесот, кај нив жените се на друга позиција на изборните листи, далеку повисоко. Важно е и тоа како жените се организирани во самите партии. Ако партиите не им дозволуваат да комуницираат со жените од другите партии, тогаш постои проблем, постои страв, но ако им нудат слобода на комуникација, тогаш не се плашат од нивното присуство.

Што во оваа прилика побараа од вас жените во Македонија? Што пак можевте Вие како сознание да им понудите?

Мислам дека на македонските жени ништо неможе да им кажам. Вашата ситуација е толку многу тешка и таа едноставно самата ги насочува луѓето што да прават.

Мислам дека на македонските жени ништо неможе да им кажам. Вашата ситуација е толку многу тешка и таа едноставно самата ги насочува луѓето што да прават. Мора да се работи на различни начини за да се сочува местото, да се нахрани сејдејќи се дел од овој свет, од официјалната технологија на работа. Државата дава многу малку пари за такви нешта поради тоа што е сиромашна, но има и други проблеми, а таа комуникација оди многу бавно. Важно е што опстојува започнатиот проток на меѓусебни информации во регионот, со помош на кој жените работат неверојатно нешта и мно-

гу брзо учат едни од други. На пример, воспоставувањето на разбирањето со партиските лидери за присуство на жените со 30 % проценти на партиски листи. Жените побараа од лидерите јавно да се потпишат дека ќе го направат тоа и само поради тој договор, жените во Србија станаа присутни на изборите. Потоа следуваше Црна Гора, а тие го применија искуството од Македонија. Тоа е искуство кое се шири преку воспоставените мрежи.

Какви се вашите размислувања за актуелните "петоконлашки" етикетања, во овој предизборен период?

Тука има многу работи кои меѓусебно се испреплетуваат. Неможе да се каже, дека неможе да има обиди преку граѓанското општество, преку невладините организации во една земја битно да се влијае на политичката сцена. Сигурно се прават такви обиди, но што всушност ќе биде направено не зависи од тоа кој се обидува, туку од луѓето кои живеат во земјата и што тие сакаат. Тоа е како кога едриш-оној кој знае добро да едри (не е важно од која страна дува ветерот), тој ќе дојде до својата цел и ќе знае да го сврти едрото. Така е и со донаторите. Тие можат да го наметнат она што ним во таа земја им треба, но ако ти знаеш што сакаш, тогаш донаторот кој бара нешто кое не е добро за твојата земја, воопшто нема да го прифатиш. Оној кој сака да ти помогне и ти дава одврзани раце, ќе го убедиш дека ти треба нешто што ти сметаш дека е така, а не нешто што тој смета дека е важно. Но тоа е работа на вечен договор меѓу оној кој ги нуди средствата и оној на кој истите му требаат. Тоа е една работа. Друга е работата што во самиот невладин сектор долго време владееше илузија дека НВО не се политички субјект. Тоа е тотална глупост. Невладините организации не се политички партии, тие не се борат директно да ја превземат власта, но се борат власта која постои, да го работи она што тие мислат дека на луѓето за кои работат им треба, значи дека се политички фактор. Се разбира, кога политичарите ќе почувствуваат дека некој сака да им стави узди (а тоа го прават невладините организации, ги контролираат, им наметнуваат свои приоритети, бараат од нив да извршуваат нивни програми), тие се чувствуваат непријатно. Интересно е дека вака остри и груби реакции обично испливуваат кога режимот кој не е демократски, доаѓа на власт. На пример, кога Милошевиќ виде дека се симнува од сцената, тој целиот тој сектор до таа мера сакаше да го уништи, што и дел од моите пријателки со кои јас долго време работев, не спиеа дома, од страв дека ноќе може да бидат некаде однесени. На една пак женска организација која работеше најмногу на мировни проекти, и беше поставена бомба во канцеларијата. Треба да се разбере дека тоа е, сепак, една фаза што се надминува. Она што во иднина треба да се гради е токму таа политичка култура која може и мора да постои, без разлика на националните и верските претезии во регионот.

“
Вашата ситуација е толку многу тешка, таа едноставно самата ги насочува луѓето што да прават
”

Активности на женските невладини организации против колективното гласање во руралните средини

ДАНИЕЛА ТРПЧЕВСКА

Колективното гласање, особено во руралните средини во земјава, каде еден маж гласа за сите жени во семејството коишто имаат право на глас, е состојба која е дијагностицирана на претходните избори, а на која укажуваат и странските набљудувачи во своите извештаи од следењето на изборите. Поттикнути од оваа аномалија, во пресрет на четвртите парламентарни избори во земјава, невладините организации, а пред сè женските здруженија интензивно работат на едукација и мотивација на гласачкото тело во руралните средини. Главната цел е да се намали процентот на жените во чие име би се гласало на овие избори.

Едукаторите од женските невладини организации работат, не само со жените од македонска националност, туку и со Албанките, Турчинките, Ромките и сите оние кои живеат во руралните средини. "Тие мора да бидат едуцирани и да знаат дека треба и на каков начин да го искористат сопствениот глас", укажува Билјана Бејкова, координаторка на Женскиот прес-центар. Меѓутоа, не може да се очекува активност да ја понесат само невладините организации на своите пleshки - едукацијата на гласачкото тело е одговорност и обврска и на политичките субјекти коишто учествуваат на изборите. "Тие треба исто така да го едуцираат и да го мотивираат своето гласачко тело, или барем онаму каде што мислат дека имаат најмногу потенцијали за да добијат гласови. Имаат обврска и одговорност, да се занимаваат со овој проблем и со неговото искоренување, затоа што во спротивно ќе паднат на политичкиот испит", вели директорката на Женскиот прес-центар.

Женската граѓанска иницијатива на лидерки "Антико", спроведува едукација на женското гласачко тело, по принципот "од врата на врата", при што се запознаваат жените во руралните

Жените треба да се едуцираат и мотивираат да гласаат сами

Едукацијата на гласачкото тело е одговорност и обврска и на политичките субјекти коишто учествуваат на изборите, вели Билјана Бејкова, координаторка на Женскиот прес-центар

средини со процедурите на гласање и се поттикнуваат да гласаат сами. Во рамките на тие активности се организираат и трибини по селата за женските права. "Планираме да едуцираме 23 илјади жени во 42 села. Интересот е голем, а со материјалите кои ги делиме за постапката на гласање, индиректно ги едуцираме и мажите во руралните средини", вели Гунер Небиц, ко-

ординатор во "Антико". Таа укажува дека во селата наидуваат на луѓе кои воопшто не слушнале дека ќе се одржуваат избори, но има и такви кои велат дека нема да гласаат, бидејќи немаат гласачки легитимацији?!

Во изборната единица број 5 делува Регионалното женско лоби, во кое се вклучени осум невладини организации, а најактивно меѓу нив е женското здру-

жение "Ауреола" од Струга. Според Ајтен Хајдари - Камели, ова здружение одржува трибини во 18 села во Струга и Струшко. "Целта на трибините е да ги поттикнуваме жените да гласаат сами, а не колективно. Индиректно влијаеме да гласаат за кандидатите - жени од која било партија, со цел да се зголеми довербата во жените и нивниот број во парламентот", вели таа и додава: "Проблеми засега нема, успеавме барем малку, ги информиравме, им кажавме кои се нивните права, ги научивме да гласаат и да бидат нивните гласови важечки, ги разбудивме од некој сон. Дали ќе го спроведат тоа ќе видиме по изборите, кога ќе се увиди дали гласале".

Во турските семејства е малку потешко да се продере, поради што едукацијата се одвива на тој начин што едукаторите одат по куќите каде собираат по десетина жени и разговараат со нив, им делат анкетни листови и ги запознаваат со начинот на гласање. Сузана Мусли, е претседателка на Организација на жени Турчинки - "Дерја", која спроведува проект - "Гласај сам", во 12 градови и рурални средини. Според Мусли, колективно гласање не е забележано кај турската популација, но според податоците, два или три отсто нема да гласаат затоа што не се запознаани и информирани за начинот на гласање. Се работи и на едукација на Урците кои живеат најмногу во источниот дел

Во скоро сите извештаи на странските набљудувачи на изборите во земјава се јавува семејното гласање, укажува Даниела Димитријевска, координатор во ЕСЕ

СТЕЈТ ДЕПАРТМЕНТ

Семејно гласање во муслиманските заедници

На проблемот со колективното гласање во одредени средини во земјава, укажа и Стејт депарментот за човековите права во извештајот за Македонија од 1999 година, кој се однесува на почитувањето на политичките права: правото на граѓаните да ја сменат својата влада. "Во муслиманските заедници, особено во албанските, некои жени немаат право на гласање, поради практиката на семејно гласање, кога мажите гласаат во име на жените во семејството", се укажува во извештајот на Стејт депарментот.

Жените во медиумите

Патријархатот е безбеден

Проблемот лежи во патријархалната ксенофобичност која наместо да се намалува, расте со невидена брзина и најчесто ги погаѓа маргиналните групи, малцинствата и жените.

на женските организации во неколку правци. Првиот е градење на стратегија за освојување на медиумскиот простор, вториот е обука за односи со јавност и искористување на тие знаења во секојдневната комуникација, третиот е инсистирање на новинарската етика и користење на Судот на честа на ЗНМ, четвртиот правец е следење на говорот на омраза во медиумите негово јавно означување заедно со неговите носители. Во екстремни случаи користење на Кривичниот законик и поднесување тужби за половоа дискриминација. Потребна е и едукација на новинарско уредничкиот кадар во оваа насока.

Меѓутоа најголемиот проблем со стереотипирањето и всадувањето на патријархално пожелното однесување на жените не лежи во политичкиот информативниот печат, туку во т.н. женски печат.

Не постои медиумски производ кој толку многу го храни мачизмот и патријархалната машкост како што се „женските емисии“, на телевизија и женскиот печат од типот на разни „Космополитени“, „Мили“, „Ани“, и сл. Таму мажот е центарот на светот, сонцето околу кое што се врти цела-

та женскост. Приказните како да го освоите, па да го напуштите, па да го исплачете, па да се облечете, па да се нашминкате, па да тргнете по следниот и така додека не го најдете ВИСТИНСКИОТ, а кога ќе го најдете, како да му родите (нему ???), како да му згответе, како да му го средите домот, како да го пуштите мозокот на пасање и да се претворите во среќен роб и добар трошач на неговите пари. Женскиот печат е последното оружје на патријархалниот поредок. Јас го обожавам, го читам со најголемо задоволство преку него добивам нова перспектива која ми ја храни суеат. Не постои поголем лек за твр. Криза на машкоста на балканите од него. И всушност тој е најголемиот противник на женската офанзива за еманципација. И сè додека се голта, а се голта особено од страна на тинејџерките, се додека се вртат емисии од „лесно забавен карактер со модна провинцијата“, во кои главни ѕвезди се фризери и креатори и сè додека се произведуваат ТВ Сапуници, несигурните мажи може мирно да си спијат затоа што знаат дека патријархатот е безбеден. Го обезбедуваат самите жени.

РОБЕРТО БЕЛИЧАНЕЦ

Претседателката на Државната изборна комисија прикажана како готвачка, несензибилност на уредниците, непропорционалност во отстапување на полемички простори, негативна кампања во дел од медиумите против квотата од 30% жени во парламентот - ова се само некои проблеми за кој, сè уште не забележал. Додека на ми беа предочени од активисти на женските организации. Впрочем како што ја немав забеле-

ж е н о

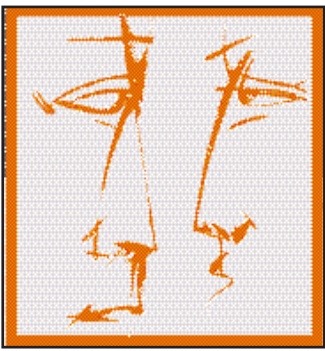
ни праксата на некои наши весници Албанците фатени во криминални активности да ги објават под полно име и презиме а Македонците само со иницијали се додека тоа не ми го предочи еден Албанец. Дури тогаш почнав да ја забележувам дискриминацијата. Всушност мене ниту во овој момент не ме интересира нивната пропорционална застапеност како што не ме интересира пропорционалната застапеност на било кој колективитет. Проблемот лежи во нешто друго. Проблемот лежи во третманот. Проблемот лежи во редуцирањето на половина од луѓето на нивните биолошки фун-

другост шанса да го збогати светот. Медиумскиот третман на било која тема е резултат на општествената свест во моментот затоа што медиумите иако имаат специфична функција не се надвор од општеството.

Да не се разбереме погрешно, не сум заговорник ниту на концептот на политичка коректност затоа што тој концепт води во стерилизација на духот. Но омаловажувањето, говорот на омраза маскиран во стереотипизација и духовитост води во насилство, а тоа не е духовна категорија туку банално физичка.

Она што ни е потребно во моментот е поголема активност од страна

Женски прес - центар
Институт Евро - Балкан

Женскиот прес-центар не само што ги анализира кандидатските листи и изборните програми на најрелевантните политички субјекти во државата туку, низ своите „родово сензибилизирани очила“, ги следи и ги анализира партиските изборни кампањи и медиумите.

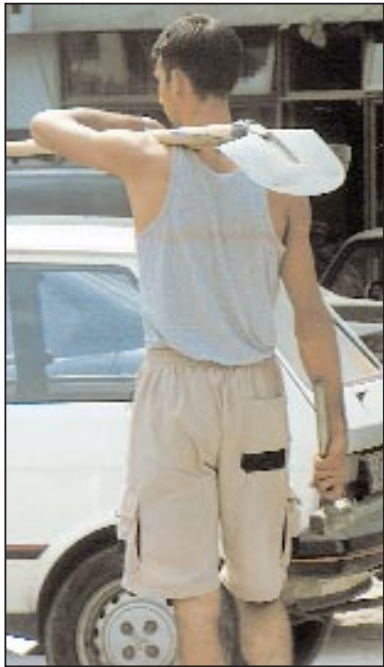
Комплетната и дефинитивна родова слика на Изборите 2002, се разбира, ќе биде можна само по нивното завршување, но во овој момент ние ги имаме првичните сознанија за тоа што од родов аспект ни нудат партиите во своите кампањи, како и електронските медиуми во своето покривање на Изборите.

Анализирајќи ги платените политички огласи објавени во дневниот печат до средината на кампањата, уличните паноа во Скопје (на потегот: булевар „Партизански одреди“ - улица „Велко Влаховиќ“ - булевар „Јане Сандански“) регистрирани на 5 септември и ТВ спотовите може да се заклучи дека присуството на жените, во споредба со присуството на мажите е минимално. Ако на кандидатските листи учеството на жените е 30 отсто, тоа во никој случај не се пресликува во предизборните кампањи на најголемиот број политички субјекти.

Улични паноа

Ова е видно во уличните паноа во Скопје (на потегот: булевар „Партизански одреди“ - улица „Велко Влаховиќ“ - буле-

Анализирајќи ги промотивниите огласи и улични паноа може да се заклучи дека присуството на жените е минимално

вар „Јане Сандански“). Регистрирани се вкупно 263 изборни билборди и цитс лигхтс со вкупно 26 различни типови паноа, на 9 политички партии и изборни коалиции и на 1 независен

кандидат. На најголемиот дел од нив (14 типови паноа) нема човечки ликови, додека на 12 се појавуваат физиономи на политичари (7 типови паноа) и на обични граѓани (5 типови па-

ноа). Кога сме кај политичарите, на уличните паноа се јавуваат вкупно 13 кандидати за влез во парламентот меѓу кои има само една жена (7,7 отсто). Тоа е Илинка Митрева од Коалицијата „За Македонија заедно“, која се наоѓа во друштво на 5 мажи и тоа, се разбира, еден до два чекора, зад лидерот.

Што се однесува, пак, до обичните граѓани, и во тоа друштво жените се малцинство. Од вкупно 16 ликови во преден план са-

центар и на Партијата на зелените, каде што на чамците што ги влечат 7 разголени до појас мажи се наоѓаат поголем број жени, деца и старци облечени во народни носии. Велиме интересно, затоа што оваа изборна реклама отвара нивистина многу родови дилеми, од кои некои од нив се многу суштински. Така на пример, дали ДЦ/ПЗ со ова пано сакаат да ни сугерираат дека само мажите се оние од кои зависи иднината на државата, односно

дека се тие оние кои единствено „влечат напред“ и секако, дали наша-

коалициите: ВМРО-ДПМНЕ/ЛП и „За Македонија заедно“ своите политички адути (мислиме тука на лидерите и на кандидатите за пратеници), ги оставиле за крајот на кампањата, а на почетокот решиле да се промовираат со родово неутрални реклами, но и со реклами на кои се прикажани анонимни граѓани - мажи, жени и деца. Секако, најзабележлива е онаа со младите сексипилни тинејџерки кои облечени во тесни маички уживаат во благодетите на, најверојатно, езерската вода.

Помалите партии како на пример, Демократскиот сојуз, МААК, Македонската алијанса

Исклучок се Републиканската партија и Нова демократија кои посебно внимание и простор им отстапиле на своите жени-кандидатки

единствено ги промовираат своите лидери и машки кандидати за пратеници.

Исклучок се Републиканската партија и Нова демократија кои посебно внимание и простор им отстапиле на своите жени-кандидатки. Така, Републиканската партија оди дури

та иднина се всушност традицијата и патријархализмот во нивната најрудиментирана форма?

и со слоганот: „Сепак, постои една кандидатска листа каде ДИК броеше дали се доволно застапени кандидати-мажи... Индикативно е само тоа дека жените кандидатки на РП, претставувајќи се со повикот кој почнува: „Ако гласате за интересот на вашите деца...“ себеси, индиректно, се идентификувале пред сè, како мајки.

Платени политички огласи во ичашој

Анализата на платените политички огласи објавени во дневниот печат до средината на кампањата, пак, покажува дека

мо 3 се жени (18,8 отсто), од кои 2 млади сексипилни тинејџерки, а остатокот се мажи и едно дете од машки пол.

Особено интересно за анализа е паното на Демократскиот

ТВ спотови

Машка доминација, женска стереотипизација

Кандидатките се секогаш во втор план и во друштво на своите машки колеги

Машката доминација, како и стереотипизацијата на улогата на мажите и на жените во општеството е особено видлива на ТВ спотовите на политичките субјекти кои учествуваат на Изборите 2002. Анализата е се уште во тек, но она што може да се каже во овој момент е дека од екраните најчесто ни се насмевнуваат или пак, ни упатуваат сериозни пораки за подобра иднина, костумираните мажи - лидери на партиите. Жените кандидатки безмалку ги нема, со исклучок на неколку жени-кандидатки од коалицијата „За Македонија заедно“, од ВМРО-ДПМНЕ/ЛП, ДУИ и од Нова демократија. Но и тогаш кога се појавуваат, тие, со мали исклучоци, се речиси секогаш

во втор план и во друштво на своите машки колеги.

Слична е ситуацијата и со жените кои се појавуваат во улога на обични, анонимни граѓанки. Тие се или млади мајки, или сексипилни тинејџерки, или секретарки или пак, само обични минувачки без никаква одредница. Исклучоци има малку како на пример, девојката - пилот на ТВ спотот на ВМРО-ДПМНЕ.

Со мажите сликата е сосема поинаква. Тие и тогаш кога се анонимни, се конкретни профилирани како на пример, работници, земјоделци, пензионери, студенти, претприемачи, народни херои.

Тука, секако би го истакнале спотот на ДА каде еден сопруг вели дека никаде не може да ѝ најде работа на својата жена, а лидерот на партијата, на крајот од спотот, констатира дека покрај другото, неговата партија се залага и за рамноправност на половите.

Но, никако не смее да биде забораен ни спотот на ВМРО-Македонска, каде Македонија е претставена како болна девојка која може да ја спаси единстве-

но Тој - мажот политичар, лидер на партија. Како, ни спотот на ДЦ/ПЗ чија финална слика се појавува на паноата ширум државата и која веќе ја анализираваме.

Во периодот од 26 до 30 август, Женскиот прес-центар ги следеше главните информативни емисии на трите национални телевизии - МТВ 1, А1 и Сител, во термините од 18, 19 и

20 часот. Анализирани беа прилозите од внатрешна политика, култура, образование, избори и социјала.

Во овие 10 часови програма, жените како субјекти во општествено-политичкиот, партичкиот, економскиот, изборниот и телевизиски живот беа присутни со скромни 34 минути. И тоа главно како инсерти. Зашто од вкупно 310 споменати личности во вестите само 29 се жени и само 12 од нив се цитирани или прекажани во прилозите. Во рамките на прилозите од изборите, значи прилози од митинзи и прес-конференции, забележена е само една жена која му се обраќа на електоратот. Останатите жени или се во публика или на бина покрај мажите-кандидати за пратеници.

Електронски медиуми

Жените на бина, но не и пред микрофон

Од 10 часови информативна програма на националните телевизии жените со скромни 34 минути

Анализата на електронските медиуми продолжува, а во тек е и мониторингот на дневниот печат. Резултатите наскоро ќе бидат познати.

Но, овој дел од анализата, сепак, би го завршиле со илустративниот текст т.е. портрет на лидерот на Републиканската партија, Иван Петрески - Џо, објавен во празничниот број на „Вечер“, од 7 септември. Џо, раскажувајќи за својот семеен живот, а нагласувајќи дека неговата млада сопруга во една година му подарила два сина, во шега, како што вели новинарот, заклучува: „му се погодила нивата родна и во една година им дала две реколти“.

Доволно родово сензитивно, зарем не!?

ИСТРАЖУВАЊЕ: Прилепчани за човековите права и слободи

Државата ем прекршува, ем заштитува!

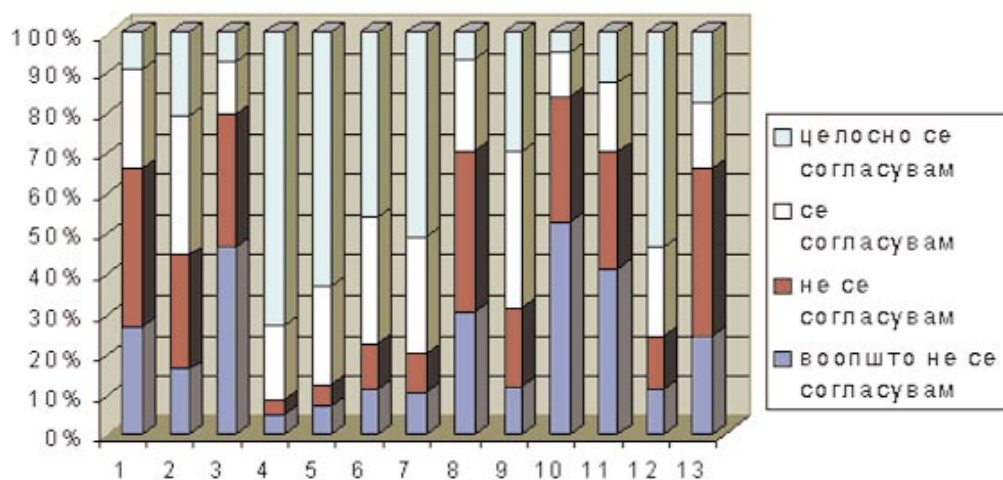
Центар за
граѓанска
иницијатива

Со оваа анкета се опфатени 500 граѓани од Прилеп и прилепско. Анкетираните се од различна етничка припадност, пол, возраст и степен на образование, што треба да придонесе за реално согледување на состојбата со човековите права

ЦЕЛ НА АНКЕТАТА

Целта е да се подготви стратегијата за натамошно дејствување, како и креирање соодветна обука насочена кон заедницата

Кои се човековите права и за кого важат?

- Човековите права во РМ се познаваат
- Човековите права во РМ не се познаваат
- Човековите права важат само за полнолетните
- Правото на живот е човеково право
- Правото на основно образование е човеково право
- Правото на возачка дозвола е човеково право
- Правото на високо образование е човеково право
- Човековите права во РМ се почитуваат
- Човековите права во РМ се прекршуваат
- Човековите права треба да ги почитуваат само органите на власта
- Човековите права важат за секој град различно
- Човековите права важат во целиот свет
- Правила, закон и човекови права е исто

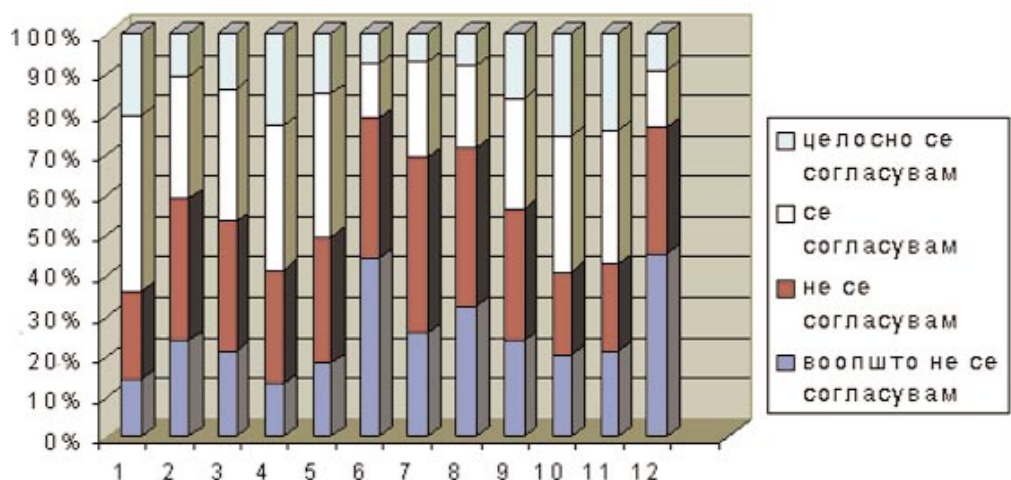
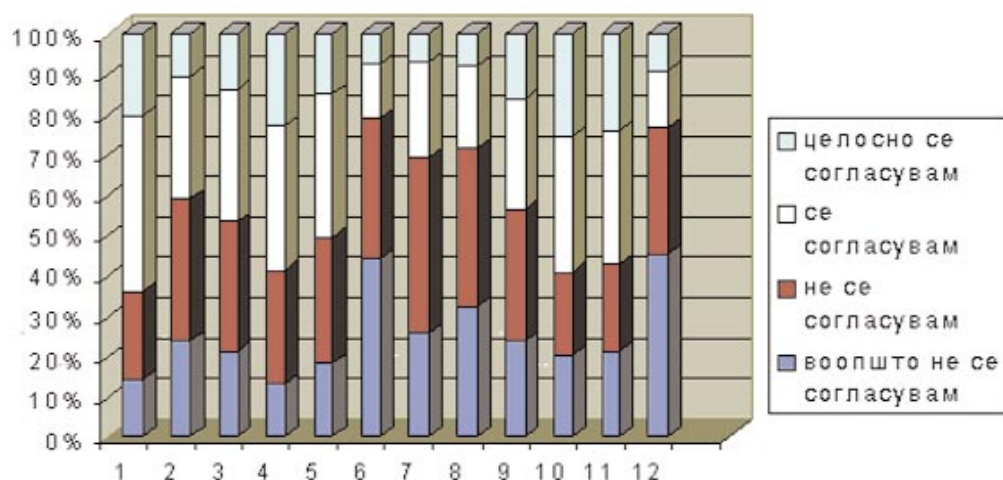
Анализата на овој дел од прашалникот упатува на заклучокот дека познавањето на човековите права е на ниско ниво, како и дека граѓаните (70%) сметаат дека човековите права во Република Македонија се прекршуваат

Кој ги заштитува човековите права?

- Државата создала инструменти за заштита на човековите права
- Човековите права во РМ ги заштитува полицијата
- Човековите права во РМ ги заштитува судството
- Човековите права во РМ ги заштитуваат НВО
- Човековите права во РМ ги заштитува Народниот правобранител
- Човековите права во РМ ги заштитуваат политичките партии
- Човековите права во РМ ги заштитуваат ЕЛС
- Човековите права во РМ ги заштитува градоначалникот
- Човековите права ги заштитува Европската унија
- Човековите права ги заштитува Европскиот суд за човекови права
- Човековите права ги заштитуваат Обединетите Нации
- Човековите права ги заштитува НАТО

Граѓаните веруваат дека државата создала инструменти за заштита на човековите права - така мислат 65% од испитаниците, а потоа следат НВО (61%). Според граѓаните, невладините организации се наоѓаат пред полицијата, судството и Народниот правобранител.

Што се однесува до довербата во странските институции што ги штитат човековите права, 60% од анкетираните им веруваат на Европскиот суд за човекови права и на Обединетите Нации.

Има ли потреба од едукација за човековите права?

- На човековите права му се обрнува доволно внимание во образованието
- Потребна е дополнителна едукација надвор од образовниот процес
- Едукација за човековите права им треба и на возрасните
- Потребни се повеќе телевизиски и радио емисии за човековите права
- Потребна е повеќе литература на македонски јазик за човековите права
- Потребни се повеќе јавни предавања и трибини
- Треба најмногу да се работи на едукација со децата

Македонските граѓани - 61%, сметаат дека не им се посветува доволно внимание на човековите права во образовниот процес. Дури 97% од испитаниците сметаат дека едукацијата за човековите права треба да се одвива преку радиото и телевизијата, додека 95% имаат потреба од литература за човековите права на македонски јазик.

Зошто не успеа минатонеделната телевизиската трибина во режија на МРТВ за невладините организации

Доцна е да глумите новинарство!

Минатата недела, Македонската телевизија односно уредничкиот Бранислав Димовски и новинарот Слободан Томиќ имаа идеја да организират СНИ-МЕНА телевизиска трибина под наслов: „Невладините организации и нивното учество во Република Македонија...“

Оваа дебата иницијаторите ја замислиле како соочување на неколку претставници од невладините сектори т.е. од Фондацијата Институтот отворено општество Македонија, Форум, Транспарентност Македонија, Мост и од Граѓани за граѓаните, со новинарите (Крум Велков, Мирка Велиновска и Драган Павловиќ - Лајпас) кои граѓанската иницијатива во државата ја етикетирале како „ејтхоколонишка“, и „фашизоидна...“

Но, оваа желба на Димовски и Томиќ не беше исполнета зашто на снимањето на дебатата присуствувале само Велиновска и Лајпас.

Крум Велков не знаеме зошто не присуствуваше, но затоа знаеме зошто на оваа дебата одбија да учествуваат: Владимир Милчин, Гунер Исмаил, Зоран Јачев и претставниците од Мост и Граѓани за граѓаните. Впрочем, тие тоа и одговорено им го соопштија на иницијаторите.

Сепак, за подетално и потранспарентно информирање на јавноста, во целост ги пренесуваме нивните изјави и писма упатени до Македонската телевизија.

Гунер Исмаил, Форум:
Не ми е местото да седам со „медиумски трабанти“

Македонскиот медиумски простор, како и многу други работи во изминатите десет и кусур години беше место, од каде и каде што многумина се опробаа во нивната неверојатно деструктивна активност. Се разбира, тоа особено беше изразено во пред-изборни времиња кога тнр.македонски политичари „си ги мереа“, а во тоа здушно им терцираа, им помагаа, ги охрабруваа, „медиумски трабанти...“ еден талог заскитан во новинарството и секогаш подготвен да „биде на услуга“, на секој оној кој што има пари, моќ, или пак на секој оној за кој што, од некои мистериозни места ќе добие сигнал.

Овие (трабантите м.з.) успеаја неверојатно да ја рашират инфекцијата, односно редовно и систематски да ја мачкаат оваа заедница, со фекалии и сето тоа да ни го подметнуваат како „право на слободно мислење...“ Гнасотиите, конструкциите, злбата која што ја истураат и до денешен ден не ќе биде возможно со децении да ја измиеме, а верувам дека смрдеата ќе не следи уште долги години. Во нивниот свет на потплатувања, подметнувања, слугувања, сè е можно и сè е „демократија...“ За нив военото подбучување, лагата, манипулацијата е „право на слободно и (замислете!) критичко мислење...!“

Е токму заради ваквите, без некоја подолга елаборација, јас не сум подготвен да дискутирам со секого, а најмалце со „претставниците“, на ваквото мислење, бидејќи не мислам дека припаѓаме на ист свет. Во својата наивност сметам дека со вакво „мислење“, цивилизираниот свет пресметката ја заврши со процесите во Нирнберг, па затоа дискусијата со нив ќе им ја препуштам на многу поквалификуваните и веќе за таа работа едуцирани експерти. Светот на слободата, на вистинската слободна и критичка мисла, не треба да губи време со ваквите.

Во оваа смисла, и со слична реторика јас му одговорив на извесниот Томиќ од МРТВ, куќа, која што ги живее најсрамните мигови од нејзиното постоење.

Да потсетам, јас сум син на новинар кој што целиот свој работен век го поминал во МРТВ и во извесна смисла сум одгледан со лебот заработен во таа куќа. Во спомен на мојот татко, не можам да си дозволам во тамошните студии да седам и да расправам со тие луѓе за неште кои секогаш биле свети. Не би можел да му нанесам таков срам, нему и на сите оние кои во новинарството не вградија којзнае колку многу, но едно вградија сигурно - чесност.

До: Бранислав Димовски
Одговорен уредник на
Информативна програма на МТВ
Факс: 226 912

Актуелната власт, поштоможната од послушниците во актуелното раководство на МТВ, успеа да го урне угледот на оваа информативна куќа. Од јавен сервис за информирање на граѓаните, ја претвори МТВ во партииска машина која служи за дезинформирање на граѓаните. А што се однесува до невладините организации, раководството на МТВ ги покажа забите уште минатата година, кога ја симна од екраните кампањата „Доста е!“, иако беше платена.

Оној што треба да биде вклучен во трибината „Невладините организации и нивното учество во Република Македонија“ ја повеќе кампањата против 117-те членки на „Доста е!“ уште пред неколку месеци, кога го направи првото илустрирање со иконсирологот Паскали. Како тогаш Информативната програма на МТВ не се сечи, во интерес на јавноста, да овозможи да се слушне и другата страна? Памфлетистите пак, кои вие ги унапредувате во анализачари, веќе со недели блуждајте опшров и омраза, сечи лаги и клевети според формулите разработени од пропагандната машинерија на Милошевиќ.

Доцна е за вашата обид да продуцирате привици на објективност на куќата со која раководите. Доцна е за глумите новинарство по толку политиканство. Доцна е за фактите, ојкако историчавите толку неопределени обвиненија. Доцна е за урасиравањето аранжирана во вашата куќа.

Немам намера со мое учество во вашата сурогат од трибина да учествувам во задоцнетото обид за криење на париталосаното углед на МТВ за којшто се виновни послушниците на власта кои раководат со МТВ. Проблемите на вашата одговорност за злоупотребите со најмоќниот јавен информативен сервис е ваш и на идниот законодавен дом на Република Македонија.

Скопје, 5.09.2002 година
 Извршен директор на ФИОМ,
 Владимир Милчин

Зоран Јачев, Транспарентност-Македонија
Немаше потреба од реприза на „разговор на глуви“

Не постои причина да се репризира трибина која неколку дена претходно (29.08.2002 година) беше одржана на идентична тема, во безмалку ист состав - и тогаш разговараме јавно, пред 5-6 камери и 15-тина новинари. Покрај тоа, учесниците на мачниот разговор кој ја замени трибината, не спаѓаат во категоријата на луѓе со кои може да се дискутира, без тоа да се претвори во „разговор на глуви...“ Тоа не е можно и заради цивилизациската разлика во начинот на размислување и размена на мислењата - не можете да спорите со нив, без да се спуштите под нивото на достоинство кое ги карактеризира нормалните луѓе.

Да не бидам непристоен, но, единствената илустративна споредба за таква ситуација е прифаќање на натпревар во пиене со локален пијаница, што, впрочем, се потврди и од „кафеанскиот“, тип на изложените аргументи и ставови. Очигледна беше целта да, најчесто со несватлива леснотија на неаргументираноста, се организира „отстрел“, на невладиниот сектор во земјата. Но, не можам да се отргнам од впечатокот дека во тие напади не преовладуваше личен став, туку повеќе несмасно „одработување“, на, за јавноста, непозната обврска. Не постои друго објаснување за прифаќањето да се учествува во настан, во кој другата страна очигледно нема намера да им даде легитимитет и со самото седнување на иста маса. Останува да видиме дали и по завршувањето на таквата обврска ќе го задржат истиот однос кон активностите на цивилниот сектор и кон мене лично.

Фактот дека, без меѓусебен договор, никој од поканетите од цивилниот сектор не ја прифатил поканата - е доволна потврда дека ниту јас не требало да го сторам тоа.

Сметам дека и повторно би постапил на ист начин.

Ге:
 Нво

Н

Граѓани за граѓаните:

Не добивме официјална покана за учество

Ние не учествувавме на оваа телевизиска емисија, бидејќи не добивме официјална покана, не бевме конкретно информирани за темата на разговор, а немаме ни целосна информација за тоа кој се ќе учествува на дебатата.

FOUNDATION ФОНДАЦИЈА
 OPEN ИНСТИТУТ
 SOCIETY ОТВОРЕНО
 INSTITUTE ОПШТЕСТВО
 MACEDONIA МАКЕДОНИЈА

КОНКУРС ИЗБОРИТЕ 2002

НИЗ ФОТОГРАФСКИОТ ОБЈЕКТИВ

ФИОМ ги повикува граѓаните на Македонија, фотографите аматери или професионалци, со своите фотографски камери да ги документираат настаните и атмосферата на денот на гласањето, 15 - ти септември. Единствениот услов е фотографиите да бидат автентични, односно да документираат, без да бидат употребени какви и да е техники на монтажа или ретуширање.

На конкурсот ќе биде доделена една награда во износ од 500 Евра (нето износ) во денарска против-вредност.

За наградата ќе одлучи Управниот одбор на ФИОМ со консултација со професионални фотографи кои нема да учествуваат на конкурсот. Одлуката ќе биде соопштена на конференција за печат која ќе се одржи на 1.10.2002 година.

Во зависност од квалитетот на фотографиите испратени на конкурсот, Управниот одбор на ФИОМ може да одлучи една квалитетна селекција од фотографии да ги презентира на јавноста така што ќе организира изложба.

Технички детали:

-Формат: 13 X 19 цм, со доставен негатив (црно/бело или колор)

-Дигиталните слики да бидат со големина 1024X768 пиксели, во

JPEG формат.

Вашите фотографии испратете ги најдоцна до 20.09.2002 година на адреса:

Фондација Институт отворено општество-Македонија
 бул. Јане Сандански бр. 111, п. факс 378, 1000, Скопје. Дигиталните фотографии испратете ги со електронска пошта на: bjasari@soros.org.mk

Почитувани кандидати за пратеници и лидери на политички партии!

Затоа што праксата дека политичарите владеат,
а граѓаните молчат е замината во историјата, како
гласачи и граѓани на оваа држава од Вас

БАРАМЕ

Овие избори во република Македонија да бидат
слободни и демократски, затоа што:

Само така вистинските избраници на народот
ќе не претставуваат во Собранието и ќе имаат
поголема одговорност пред нас како гласачи;

Само така земјата има шанси да биде демократска,
цивилизирана и меѓународно прифатена држава, со
која можеме да се гордееме;

Само така можеме да се чувствуваме како слобод-
ни и почитувани граѓани, без оглед на која партија
и припаѓаме или ја симпатизираме.

По овие избори, разбирливо, ќе има победници и поразени,
задоволни и незадоволни партии, политичари и поединци.
Но, кој и да добие и кој и да загуби на изборите, едно е
сигурно - победник мора да бидат граѓаните, затоа што
Македонија, едноставно, не смее да ги изгуби овие избори!

ГРАЃАНСКА АКЦИЈА ЗА СЛОБОДНИ И ДЕМОКРАТСКИ ИЗБОРИ

Барањето за слободни и демократски избори може да се потпише на градските плоштади
од 2- 6 Сепетември во : Битола, Ресен, Крушево, Охрид, Струга, Дебар, Кичево, Гостивар,
Тетово, Скопје, Куманово, Крива Паланка, Велес, Штип, Струмица, Валандово, Гевгелија,
Свети Николе, Кавадарци и Прилеп.

ОХО

Поддржано од ФИОМ, Дневник,
Вест, Форум, Антена 5, Лоби, Канал 77,
Фокус, Старт, Актуел, Утрински весник,
Скај Нет, А1, Телма, Канал 5